

Eduardo Galeano

Kadınlar

Türkçesi: Süleyman Doğru

Deneme

Şehrazat

Sultan, kendisine ihanet eden birinden intikam almak için hepsinin kellesini uçuruyordu.

Şafak vaktinde evleniyor, gün batımındaysa dul kalıyordu.

Kadınlar birbiri ardında önce bekaretlerini sonra da kellelerini kaybediyorlardı.

İlk gece sonunda hayatta kalmayı bir tek Şehrazat başardı ve daha sonra her yeni gün için yeni bir hikâyeye anlatarak yaşamaya devam etti.

Birilerinden dinlediği, okuduğu ya da uydurduğu bu hikâyeler kellesini kurtarmasını sağlıyordu. Onları ay ışığından başka bir ışık almayan yatak odasının loşluğunda alçak sesle anlatıyordu. Anlatmaktan keyif alıyor ve keyif veriyor ama çok dikkatli hareket ediyordu. Bazen, hikâyenin tam ortasında, Sultan'ın boynunu incelediğini hissediyordu.

Eğer Sultan sıkılırsa, onun için her şey bitecekti.

Ölüm korkusundan anlatı üstatlığı doğdu.

Modern romanın ortaya çıkışı

Bin yıl önce iki Japon kadın sanki bugünmiş gibi yazdılar.

Jorge Luis Borges ve Marguerite Yourcenar'a göre hiç kimse asla Murasaki Shikibu'nun *Genji'nin Hikâyeleri* adlı, erkek maceralarının ve kadınların aşağılanmasının usta işi bir yorumu olan eserinden daha iyi bir roman yazmadı.

Diğer Japon, Sei Shônagon da, bin yıl sonra övülmenin onurunu Murasaki'yle paylaştı. *Yastıkname* adlı eseri, sözcük anlamı *fırçanın akışına göre* demek olan *zuihitsu* tarzının doğmasına yol açtı. Küçük hikâyelerden, notlardan, düşüncelerden, haberlerden, şiirlerden oluşan çok renkli bir mozaikti bu tarz: Darma-dağınık görünen çok çeşitli bu parçacıklar bizi o döneme davet ediyor.

Anlatma tutkusu (1)

Marcela, Kuzey'in karlı coğrafyasında bulundu. Oslo'da bir gece, şarkı söyleyen ve anlatan bir kadın tanıdı. Kadın, iki şarkı arasında güzel hikâyeler anlatıyor ve bunu, çaktırmadan fal bakan biri gibi küçük kâğıtlara göz ucuyla bakarak yapıyordu.

Oslolu kadın, her tarafında cepler olan devasa bir etek giyiyor, bu ceplerden birer birer kâğıt parçacıkları çıkarıyordu. Her kâğıt parçacığında güzel bir hikâye, bir temelin üzerinde yükselen bir öykü ve her birinde, büyücülük marifetiyle bir kez daha yaşamak isteyen insanlar vardı. O bu şekilde unutulmuşları, ölüleri diriltiyor ve eteğinin derinliklerinden, yaşayarak ve anlatarak yoluna devam eden insanoğlunun yolculukları ve aşkları yavaş yavaş gün yüzüne çıkıyordu.

Tituba

Güney Amerika'da daha çocuk yaşta avlandıktan sonra pek çok kez alınıp satılmış ve Kuzey Amerika'nın Salem şehrine gelene dek birçok sahip değiştirmişti.

Köle Tituba orada, o püriten mabedinde, muhterem peder Samuel Parris'in evinde hizmet ediyordu.

Muhterem pederin kızları ona bayılıyorlardı. Tituba onlara hayalet hikâyeleri anlatınca ya da bir yumurta akında fallarına bakınca, kızlar uyanıkken rüya görmeye başlıyorlardı. Ve 1692 kışında, kızlar Şeytan tarafından ele geçirildiklerinde, yerlerde yuvarlanıp çılgık atmaya başladıklarında onları bir tek Tituba sakinleştirebildi ve kucağında uyuyakalana kadar başlarını okşayıp kulaklarına hikâyeler fısıldadı.

Mahkumiyetine bu sebep oldu: Tanrı tarafından seçilmişlerin erdemli krallığına cehennemi sokan oydu.

Hikâyeler anlatan kâhin kadın, kasaba meydanında direğe bağlanınca suçunu itiraf etti.

Onu şeytani tariflerle pastalar yapmakla suçladılar ve suçunu kabul edene kadar kırbaçladılar.

Onu cadı toplantılarında çırılçıplak dans etmekle suçladılar ve suçunu kabul edene kadar kırbaçladılar.

Onu İblis'le yatmakla suçladılar ve suçunu kabul edene kadar kırbaçladılar.

Ve suç ortaklarının asla kiliseye gitmeyen iki yaşlı kadın olduğunu ona söylediklerinde, suçlanan kadın bir anda suçlayana dönüştü ve parmağıyla o iki şeytani kadını işaret edince artık kamçılanmadı.

Ve daha sonra başka suçlananlar da başkalarını suçladılar.

Ve darağacı hiç durmadan çalıştı.

Tanruların kadınları

1939. *San Salvador de Bahia*

Kuzey Amerikalı antropolog Ruth Landes Brezilya'ya geliyor. Irkçılığın olmadığı bir ülkede siyahların hayatını yakından tanımak istiyor. Rio de Janeiro'da Bakan Osvaldo Aranha tarafından kabul ediliyor. Bakan ona, zenci kanıyla kirlenmiş olan Brezilyalı ırkını temizleme niyetlerinden bahsediyor, çünkü hükümete göre ulusal geri kalmışlığın suçlusu zenci kanı.

Ruth, Rio'dan Bahia'ya geçiyor. Eskiden şeker ve köle zengini valilerin tahtının bulunduğu bu şehirde nüfusun büyük bir çoğunluğunu zenciler oluşturuyor ve dinden müziğe, müzikten yemeğe kayda değer ne varsa hepsi zenci. Ne var ki Bahia'daki herkes –ki buna zenciler de dâhil– açık renk derinin kalitenin kanıtı olduğuna inanıyor. Aslında herkes değil: Ruth, Afrika tapınaklarındaki kadınların zenci olmaktan duydukları gururu keşfediyor.

Bu tapınaklarda, Afrika'dan gelmiş tanrıları bedenlerinde ağır-layanlar neredeyse her zaman kadın rahibeler. Top mermisi gibi yusuvarlık ve göz kamaştırıcı bu kadınlar, gelip kalmanın keyif vereceği evleri andıran iri bedenlerini tanrılara sunuyorlar. Tanrılar, içlerine giriyor ve orada dans ediyorlar. Halk, ele geçirilmiş rahibelerin elinden nefes ve teselli alıyor, onların ağzından kade-rin sesini dinliyor.

Bahia'nın zenci rahibeleri asla koca istemiyor, erkeği sadece sevgili olarak kabul ediyorlar. Evlilik saygınlık veriyor ama özgürlük ve neşeyi yok ediyor. Düğünü papazın ya da nikâh memurunun önünde resmileştirmek hiçbirini ilgilendirmiyor: Hiç-biri kelepçelenmiş bir eş ya da falancanın hanımı olmak istemiyor.

Başları dik, ağır ağır salınan rahibeler Yaradılış'ın kraliçeleri gibi davranıyorlar. Onlar erkeklerini tanrılara karşı kıskançlık hissetmek gibi benzersiz bir ıstıraba mahkum ediyorlar.

Sözcüğün üzerine pencere (4)

Magda Lemonnier, gazetelerden sözcükleri, her boyuttan sözcükleri kesiyor ve onları kutularda saklıyor. Kırmızı kutuda öfkeliileri, yeşil kutuda sevgi dolu sözcükleri. Mavi kutuda tarafsızları, sarı kutuda hüznüleri saklıyor. Saydam kutuda ise sihirli olanları.

Bazen kutuları açıyor ve sözcükler istedikleri gibi karışınlar diye, hepsini masanın üzerine boşaltıyor. İşte o zaman sözcükler ona olan biteni anlatıyor ve olacak olanı haber veriyorlar.

Kehanetler (1)

Peru'da bir falcı kadın üzerimi kırmızı güllerle kapladı ve yazgımı okudu.

Ardından müjdeledi:

"Bir ay içinde, bir onur ödülü alacaksın."

Güldüm. Bana çiçekler ve başarı kutlamaları sunan o meçhul kadının sonsuz iyiliğine güldüm ve komik tarafı neresi bilmediğim onur sözcüğüne güldüm, çünkü aklıma eski bir mahalle arkadaşım geldi. Çok cahil ama doğrucu bu arkadaş parmağını kaldırarak sık sık şöyle bir hüküm veriyordu: "Yazarlar er ya da geç burjuvalaşırlar." İşte bu yüzden güldüm, falcı kadın da benim gülmeme güldü.

Bir ay sonra, tamı tamına bir ay sonra, Montevideo'da bir telgraf aldım. Telgraf, Şili'de bana *bir onur ödülü verildiğini* haber veriyordu. Bu José Carrasco Ödülü'ydü.

Gecenin sesleri

İsa'dan önce 44 yılının bir gün doğumunda, Calpurnia ağlayarak uyandı.

Rüyasında, bıçak darbeleriyle delik deşik olmuş kocasının kollarında can çekiştiğini görmüştü.

Calpurnia rüyasını kocasına anlattı ve ağlayarak, dışarı çıkmaması için yalvardı, çünkü orada onu ölüm bekliyordu.

Ama Pontifex Maximus, ömür boyu diktatör, ilahi savaşçı, yenilmez tanrı, bir kadının rüyasını ciddiye alamazdı.

Jül Sezar onu eliyle kenara itti ve Roma Senatosu'na doğru ölümüne yürüdü.

Televizyon

Bunu bana İspanyol televizyonunun en popüler yüzlerinden biri olan Rosa María Mateo anlattı. Küçük bir köyde yaşayan kadının biri ona mektup yazıp lütfen doğruyu söylemesini istemiş:

“Ben sizi seyrederken, siz de beni seyrediyor musunuz?”

Rosa María bunu bana anlattı ve ne cevap vereceğini bilmediğini söyledi.

İki sesle

Gitar ve Violeta Parra birlikte büyümüşlerdi.

Biri çağırduğında diğeri geliyordu.

Gitar ve o, gülüşüyor, ağlaşıyor, birbirlerine soruyor ve birbirlerine inanıyorlardı.

Gitarın göğsünde bir delik vardı.

Violeta'nın da.

1967'de bugün, gitar çağırdı ama Violeta gelmedi.

Bir daha asla gelmedi.